

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ЛОГІСТИЧНОЇ КОНЦЕПЦІЇ «JUST IN TIME»

Кривогубова І.М

Національний авіаційний університет, Київ

Науковий керівник - Смерічевська С.В, д-р.екон.наук, проф.

Ключові слова: Just in Time, логістична концепція, запаси, витрати

Концепція «точно в строк» (Just in Time – JIT) - це сучасна концепція/технологія побудови логістичної системи в виробництві (операційному менеджменті), постачанні й дистрибуції, заснована на синхронізації процесів доставки матеріальних ресурсів і готової продукції в необхідній кількості на той час, коли в ланках логістичної системи в них виникає потреба, з метою мінімізації витрат, пов'язаних зі створенням запасів.

Сутність даної системи укладається в тому, що попит на будь-якій ділянці ланцюга постачання визначається попитом кінцевого споживача. Поки немає попиту наприкінці ланцюга, продукція не виробляється й не накопичується, не замовляється й не комплектується.

Основна ідея концепції JIT укладається в наступному: якщо виробничий розклад заданий (абстрагуючись поки від попиту або замовлень), то можна так організувати рух матеріальних потоків, що всі матеріали, компоненти й напівфабрикати будуть надходити в необхідній кількості, у потрібне місце (на складальній лінії - конвеєрі) і точно на призначений термін для виробництва або складання готової продукції. При цьому страхові запаси, що іммобілізують кошти фірми, не потрібні.

Історія концепції JIT. Відома американська компанія Harley-Davidson, яка виробляє мотоцикли, в 1970-х роках зіткнулася із загостренням конкуренції з японськими компаніями: Honda, Yamaha, Suzuki і Kawasaki. Більшість раніше стабільних компаній в цій галузі збанкрутували. Чотири японські компанії могли постачати свої мотоцикли практично в будь-яку точку світу з більш високою якістю і за нижчою ціною, ніж у конкурентів. У 1978 р Harley-Davidson намагалася довести в суді, що японські компанії продають мотоцикли за демпінговими цінами, тобто нижче їх собівартості. Але під час судових слухань з'ясувалося, що операційні витрати у японських компаній на 30% нижче, ніж у Harley-Davidson. Однією з основних причин такого стану справ було використання ними режиму роботи Just-in-Time. Тому в 1982 р Harley-Davidson почала розробляти і впроваджувати програму «матеріали в міру необхідності», аналог Just-in-Time. Спочатку компанія зіткнулася з труднощами, але за 5 років вона знизила час переналагодження обладнання на 75%, скоротила гарантійні витрати і витрати, пов'язані з відходами, на 60%, знизила запаси незавершеного виробництва на 22 млн \$. За той же період продуктивність компанії зросла на 30% і в даний час компанія досягає успіху на ринку.

У концепції «точно в строк» істотною роль відіграє попит, що визначає

подальший рух сировини, матеріалів, компонентів, напівфабрикатів і готової продукції. Короткі складові логістичних циклів у системах, що застосовують даний підхід, сприяють концентрації основних постачальників матеріальних ресурсів поблизу фірми, що здійснює процес виробництва або складання готової продукції. Фірма намагається вибрати невелике число постачальників, що відрізняються високим ступенем надійності поставок, тому що будь-який збій у поставках може порушити Виробничий розклад.

Переваги концепції JIT:

1. Скорочення поточних запасів до мінімальних (нульових) показників.
2. Скорочення потреби в складських приміщеннях і персоналі
3. Довгострокові господарські зв'язки з невеликою кількістю надійних постачальників, що відрізняються високим ступенем надійності поставок.
4. Високий ступінь взаємодії між логістичними посередниками в ланцюзі поставок
5. Система сприяє контролю й підтримці рівня якості в розрізі всіх складових логістичного циклу

Найбільш серйозними і очевидними недоліками системи «точно в строк» є: зниження можливості виправити виниклий і пропущений на наступну операцію брак;

сильна залежність виробництва від якості роботи постачальників;

незначні можливості задовольнити раптово підвищився попит.

Впровадження системи JIT вимагає від організації великих і довгострокових зусиль.

Аналіз світової практики впровадження логістичної концепції Just-in-Time, дозволяє визнати, що ця концепція є найбільш відповідною для вирішення сучасних виробничих завдань і цілей. Крім того, в системі JIT на відміну від багатьох інших концепцій весь асортимент продукції випускається невеликими партіями, що забезпечує короткі виробничі цикли і, отже, швидке задоволення потреб клієнтів, що особливо важливо в сьогоднішній економіці. Організація виробництва по системі JIT дозволяє скоротити втрати, тобто витрати ресурсів, що не створюють цінності для клієнтів.

Таким чином, застосування концепції Just-in-Time є важливим елементом для організації роботи сучасного виробництва і роботи з постачання вантажів і товарів споживачам.

Список використаних джерел:

1. Маркетинг і логістика: концептуальні основи та стратегічні рішення. Навч. посібник у схемах та таблицях (для організації самостійної роботи студентів ВНЗ). 2-е стереотипне видання. /С.В. Смерічевська, М.В. Жаболенко, С.В. Маловичко та інш.: за заг. ред С.В. Смерічевської. Львів: «Магнолія 2006», 2019. 552 с.

2. Just in Time. URL: https://www.kpms.ru/General_info/Just_in_Time.htm (дата звернення: 23.03.2021).

3. Логістична концепція Just-in-Time // Світ знань. URL:

<https://smekni.com/a/220609/logisticheskaya-kontsepsiya-just-in-time/> (дата звернення:
23.03.2021).